

KLUCZE DO MIASTA

*Tacie,
urbaniście, architektowi,
który nieustająco szukał
kluczy do pięknego miasta*

Anna Domaradzka

KLUCZE DO MIASTA

Ruch miejski
jako nowy aktor w polu polityki miejskiej

Wydawnictwo Naukowe SCHOLAR
Warszawa 2021

Recenzenci:

dr hab. prof. ucz. Tomasz Nawrocki, Uniwersytet Śląski

dr hab. prof. ucz. Marcjanna Nózka, Uniwersytet Jagielloński

Redaktor prowadząca:

Hanna Raciborska

Redakcja i korekta:

Dariusz Niezgoda

Na okładce wykorzystano utwór

„Miasto” kolaż 2020 Joanny Wiszniewskiej-Domańskiej

Projekt okładki:

Katarzyna Juras

Copyright © 2021 by Wydawnictwo Naukowe Scholar Sp. z o.o.

**Publikacja dofinansowana przez Instytut Studiów Społecznych
im. Prof. Roberta Zajonca Uniwersytetu Warszawskiego**

ISBN 978-83-65390-10-3

Wydawnictwo Naukowe Scholar Spółka z o.o.

ul. Oboźna 1, 00-340 Warszawa

tel. 22 692 41 18; 22 826 59 21; 22 828 93 91

dział handlowy: jak wyżej w. 108

e-mail: info@scholar.com.pl

www.scholar.com.pl

Wydanie pierwsze

Skład i łamanie: WN Scholar

Printed in Poland

SPIS TREŚCI

Podziękowania — 7

Wstęp — 9

PODEJŚCIE BADAWCZO-TEORETYCZNE — 21

Rozdział 1. Miejska mobilizacja — 29

O związkach przestrzeni z miejską aktywnością — 32

Miejska mobilizacja w perspektywie polskiej socjologii miasta — 41

Miasto jako dobro wspólne — 49

Hasło „prawo do miasta” — 56

Rozdział 2. Ruchy miejskie jako ruch społeczny — 67

Koncepcje społeczeństwa obywatelskiego — 71

Obywatelskość i społeczne zaangażowanie Polaków — 78

Lokalna aktywność w miastach — 88

Ruchy społeczne: przegląd dotychczasowych badań — 91

Modele rozumienia ruchów społecznych — 94

Nowe ruchy społeczne a systemy wartości i procesy tożsamości
zbiorowej — 103

Struktura możliwości politycznych i ramy działań zbiorowych
ruchów społecznych — 109

Definicja miejskich ruchów społecznych — 113

Cztery fale mobilizacji ruchów miejskich — 116

Kontekst wyłaniania się i działania ruchów miejskich — 124

Polityka miejska jako impuls do mobilizacji
ruchów miejskich — 126

Rozdział 3. Polityka miejska jako strategiczne pole działania — 135

Teoria pól — 136

Siewcy norm jako czynnik zmiany w polu — 146

Zewnętrzne czynniki kształtujące pole polityki miejskiej — 151

Kształtowanie się pola polityki miejskiej – rys historyczny — 154

Aktorzy działający w polu polityki miejskiej — 165
 Administracja publiczna — 166
 Inwestorzy — 176
 Projektanci — 188
 Ruch miejski — 201
Negocjacje pola polityki miejskiej – trzy narracje — 208
Strategie i narzędzia w polu polityki miejskiej — 213
Aktorzy pola polityki miejskiej w ujęciu teoretycznym — 215
Dwa strategiczne pola działania – analiza porównawcza — 220
Podsumowanie – ruch miejski w Polsce w ujęciu teoretycznym — 224

CZEŚĆ EMPIRYCZNA — 233

Nota metodologiczna — 233

Rozdział 4. Poziom indywidualny: indeks partycypacji i aktywności społecznej — 237

Zmiany w przestrzeni a poziom jakości życia — 242

Rozdział 5. Poziom sąsiedzki: badania inicjatyw oddolnych w Warszawie — 247

Przegląd inicjatyw warszawskich — 256

Trajektorie rozwoju inicjatyw lokalnych — 265

Rozdział 6. Poziom sieciowy: rozwój ruchu miejskiego w Polsce — 277

Historia polskiego ruchu miejskiego — 277

Miejska mobilizacja w Poznaniu – od studium do rady miejskiej — 281

Miejska mobilizacja w Warszawie – od klubokawiarni do komisji dialogu — 284

Kongres Ruchów Miejskich — 289

Ramy mobilizacyjne i narracje ruchu miejskiego — 301

Specyfika ruchu miejskiego — 304

Zakończenie — 311

Bibliografia — 319

Indeks osobowy — 369